

„Primorski List“

izhaja vsaki 1., 10., in 20., dan v mesecu. Cena za celo leto 1 gl. 50 n., za pol leta 75 n. Posamezne številke se dobivajo v tabakarnah: Nunske ulice in Šolske ulice po 5 nov.

PRIMORSKI LIST

poučljiv list za slovensko ljudstvo na Primorskem.

Vse za vero, dom, c rja!

Uredništvo in upravnništvo mu je v Gorici, Nunske ulice št. 10. — Nefrankovana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Upravnništvo sprejema oglase in naznanila po pogodbi.

Odgovorni urednik in izdajatelj: J. Marušič.

Lastnik: Konsorcij „Primorskega Lista“.

Tiska: Hilarijanska tiskarna.

Šolski zakon in naše zahteve.

Predsednik „Zaveze“ g. Jelenc je v svojem nagovoru označil šolski zakon kot zvezdo vodnico slovenskega učiteljstva, katero preveva isti duh, kakor zakon. V „Slov. Narodu“ ga nek učitelj proglašaja kot „nedotakljivi biser“ učiteljstva, kojega se nihče ne sme dotakniti, ako noče veljati za sovražnika šole in učiteljstva. Zato vse hiti dokazati učiteljstvu, da ni proti sedanjemu šolskemu zakonu. Dr. Tuma je v „Soči“ zopet povedal, da je bil le za oni del Ebenhochovega predloga, ki govori o avtonomiji šolstva. G. Gabršček je hitro namignil, da dr. Gregorčič v šolskem vprašanju stoji kar na stališču pastirskega lista avstrijskih škofov. Mi pa odkrito in javno izpovemo, da smo proti sedanjemu šolskemu zakonu, in sicer edino zato, ker je

Šolski zakon brezverski.

Točka druga tega zakona se glasi: „Vsi drugi predmeti, izimši veronauk in verske vaje, so neodvisni od vsake cerkve in verske družbe. Torej vse, kar se uči izven ure za veronauk, vsi drugi učni predmeti, morejo nasprotovati resnicam cerkve. Škof nima pri tem nič govoriti. Kar dušni pastir, katehet, v prvi uri se zida, to more učna knjiga ali učitelj v drugi uri podreti. In mnoge knjige so res po tem ukrojene.“

Ako še pripomnimo, da vse javne šole skupno obiskujejo katoličani, protestantje, židje itd., da na teh šolah morejo biti nastavljeni luteranci in celo judovski učitelji, označili smo one točke državne šolskega zakona, katerim ugovarja cerkev, ker jim ugovarjati mora.

Nekoji zavračajo, čemu se toliko razgrevati, saj naša šola ni tako slaba. Res je, da naši učitelji dosedaj delujejo po svojem krščanskem prepričanju, ter pri nas ne občutimo še zlih posledic tega zakona. A slaba bode kmalu tudi pri nas, ako začnejo naši učitelji, — izkoreninivši iz sebe privatno versko prepričanje, (kakor na Kranjskem in Štajerskem), vzgajati dosledno po državni šolski postavi. Ponavljamo: ako ni tako slabo pri nas, ni zasluga šolske postave, ampak večine naših učiteljev, ki so pametni krščanski možje, kateri vzklikajo prepovedi, da se ne smejo pri vzgoji otrok ozirati na katerokoli verstvo, vendar versko vzgajajo, kakor jim krščanska vest velevala. Mi se bojujemo proti brezverski postavi, kajti prepričani smo, da, ako ta postava ostane, končno vendar le bode tudi naša šola brezverska.

Papež in škofje.

Pij IX je šolske postave leta 1868 imenoval „leges abominabiles“. Isto tako je znano, kaj tirjajo naši višji pastirji glede šole. Avstrijski škofje pišejo v skupnem pastirskem listu z l. 1897 o šolskem vprašanju, „Šolsko postavodajstvo in njegovo izvrševanje, kakor se je jelo s početka razvijati, nikakor ne daje poročstva za versko vzgojo vaših otrok, ne v ljudski šoli, ne v srednjih in visokih šolah. Najhujše pri teh postavah pa je, da mora v njihovem smislu poduk v posvetnih predmetih naravnost nasprotovati poduku v krščanskem nauku in zato podirati, kar je sezidal učitelj veronauka. Osodepolna napaka naše sedanje šolske uredbe je, da šoli ni vera podlaga, na kateri bi izvrševala vse svoje vzgojevalno delovanje. Samo krščanski nauk, ki ga podučujejo poleg tega vaši duhovni pastirji v tako pičlih urah, teh nedostatkov ne more odpraviti.“

Zopet vam moramo torej danes zaklicati isto, kar smo izrekli že leta 1890. „Sedanje ljudske šole ne dajo poročstva, da se izgojujejo in podučujejo vaši otroci katoliško: njih poduk in njihova vzgoja nima znaka katoliške vere in katoliškega življenja.“ — Sicer se nekateri izmed vas trudijo na razne načine, da bi s katoliškimi šolskimi društvi in s katoliškimi

zasebnimi šolami odpravili to zlo, in s tem priznavajo nedostatke javnih šol. Toda te žrtve koristijo razmerno le ožjim krogom, taki zasili pri pomoči ne morejo zadosti pomagati. Večinoma ste prisiljeni, da izročate svoje otroke javnim šolam, čeprav ste prepričani, da le-te ne bodo nadaljevale od vas pričete domače krščansko-katoliške vzgoje tako, kakor smete po pravici pričakovati in zahtevati.“

V resnici sedanja šolska uprava dela šilo vaši vesti. — Cel poduk, cela vzgoja katoliških otrok mora biti postavljena na trdna tla katoliške vere, prešinjati jo mora katoliški duh. Vi, katoliški stariši, ne smete nikdar odnehati od te tirjatve, ako nočete zanemarjati najvažnejše dolžnosti do svojih otrok. To tirjatev bomo mi, vaši pastirji, vedno ponavljali. — Seveda se nam bo krivično očitano, da zahtevamo to iz prazne vladželjnosti, da preprečimo po tem, kako bi spravili šolo pod cerkveno samosilstvo, ali celo, kako bi zatirali učiteljstvo; ne, mi ne hrepenimo po tem namenu, le en namenu imamo pred očmi; dušno zveličanje vaših otrok, in zato zahtevamo za vas katoliške šole, in katoliške učitelje.“ Tako avstrijski škofje. Zahteva verske šole je utemeljena v božjem, naravnem, zgodovinskem in državnem pravu.

Božje pravo.

Da se nam verska vzgoja tudi postavno zagotovi, tirjamo po božjem pravu. Bog je rekel: „Iдите in učite vse narode“. Bog sam je dal cerkvi oblast trajati do konca sveta. Torej božja volja je, da se tudi deca zadostno podučuje v krščanskih resnicah, božja volja je, da se cerkvi ne brani vzgajati si novih članov. Vse to se pa ne more zgoditi v oni meri, kakor Bog hoče, — ako ne le katehet, marveč tudi učitelj po naravi predmetov ne vtrja mladine v krščanskem prepričanju in v krščanskem čustvu.

Naravno pravo.

Da se nam verska vzgoja v šoli tudi postavno zagotovi, tirjamo po naravnem pravu. Oče rodi, redi in živi otroka; on ga najbolj ljubi in skuša najstrastnejše osrečiti ga. Torej gotovo njemu v prvi vrsti pripada določiti, kako se ima otrok vzgajati; a naša posilna šola in brezverska postavnost vzgoja mu ne zagotavlja, da bode njegov otrok versko vzgojen. Dalje: družina je bila pred državo, kajti država je sestavljena iz družin. Ako je tedaj koje društvo v državi postavno in njegova uprava nedotakljiva, je gotovo — družina. Oblast mora tedaj spoštovati in braniti naravne pravice, katere imajo očetje v družini. A naša šolska postava tepta drzno najsvetejše pravice materam, očetom tiraje vernih starišev deco, proti njihovem prepričanju i volji v šolo, kjer jim ni zagotovljena verska vzgoja.

Zgodovinsko pravo.

Da se nam verska vzgoja v šoli postavno zagotovi, — tirjamo tudi po zgodovinskem pravu. Tudi pred Jezusom Kristusom so cvetle umetnosti, znanosti; a šol za množico nižjega ljudstva paganstvo poznalo ni. Pagaunski svet možu iz ljudstva, posebno sužnju ni niti človeškega dostojanstva prisojal. Še le krščanstvo, ki uči, da imajo vsi ljudje isti izvor, vsi isti končni namen, da se morajo vsi, bodisi revni ali bogati, po mogočnosti podučevati — posebno v veri, še le krščanstvo je začelo od prvega začetka ustanovljati ne le vseučilišča, ampak i prave narodne šole, koje so bile odprte ne le bogatemu, ampak tudi plebeju. Tako učilišča so se ustanavljala pri katedralnih, farnih, vikarijatskih in samostanskih šolah. Te narodne šole — so vsa stoletja ohranila verski značaj, saj se začetkom tega stoletja je bil neposreden nadzornik šole v občini župnik in v škofiji kanonik. Popolnoma cerkvenemu vplivu je narodna šola bila iztrgana še le leta 1868 po brezverski postavi, ki jo je majhna peščica

nemških liberalcev skovala in jo sedaj tudi narodno-napredna gospoda in večina učiteljstva strastno zagovarja. Toraj po zgodovinskem pravu imamo pravico tirjati, da se nam vrne verska šolska postava.

Državno pravo.

Da se nam verska vzgoja v šoli tudi postavno zagotovi, tirjamo dalje po državnem pravu. V Avstriji je cerkev katoliška pripoznano društvo; torej država tudi ne sme cerkvi kratiti pogoja njenega obstoja, sicer bi si država ugovarjala. Glaven pogoj obstoja cerkvenega pa je: tako podučevati, tako vzgajati si novih članov, da bodo ponosni pristaši njeni. A brezverska šolska postava cerkvi to brani. Tedaj...

Slep.

Naša zahteva je torej ta: da se nam verska vzgoja v šoli tudi postavno zagotovi. Versko šolsko postavo zahtevamo in nič drugega. Kakoli se katoliškim strankam podtika drugega, je golo natolcevanje. Mi se ne bojimo izobrazbe, a tudi ne zahtevamo hlapečevanja učiteljstva; mi tirjamo le versko vzgojo mladine. To pa zahtevamo po vsem pravu: božjem, naravnem, zgodovinskem in državnem. Zahtevamo pa to tembolj, ker so glede sedanje šolske postave framašoni prostodušno razkrili svoje nakane. Znani veliki mojster framašonski Bluntschli, je odkritosrčno povedal: „Ker se framašonom ni posrečilo l. 1848 ugonobiti krščanstva siloma, je treba, da dosežejo svoj namen po šoli.“

Volilni shod v Prvačini.

Prvačina je prijazna lepa vas ob reki Vipavi. Ako se podaš iz Gorice skozi Šent Peter, prideš peš v Prvačino v pičlih dveh urah. Pred Prvačino leži prelep vinograd grofa Alfreda Coroninija, državnega poslanca v kmečkih občinah. Ljudstvo po vipavski dolini je pridno, delavno, pošteno, žalibog nekoliko preveč zapravljivo, tako, da pri vsej pridnosti in trudu komaj izhaja. Gledé omike in izobraženosti ter narodne zavesti načeluje vsem drugim Slovincem na goriškem. Razlagamo si lahko to iz okoliščine, da so prišli prvi do šol, cest, pa tudi bližnje mesto Gorica je mnogo uplivalo na razvoj vipavskega ljudstva.

Med to ljudstvo se je podal v nedeljo 24. t. m. državni poslanec v peti kuriji dr. Ant. Gregorčič poročati svojim volilcem o svojem delovanju na Dunaju v državnem zboru, ter kot deželni poslanec, o svojem delovanju v deželnem zboru v Gorici.

Navzoči so bili tudi deželni poslanci: profesor Berbuč, dr. Aleksij Rojic, župnik Blaž Grča.

Viharno je ljudstvo pozdravljalo svojega ljubljenelega poslanca ter navzoče tovariše. Prišli so poslušati vsi veljavnejši možje iz bližnjih vasi, kakor župniki iz Dornberga, Batuj, Vogerskega, domači g. župnik in kaplan. Potem učitelji iz Renč, Gradišča, Batuj, Dornberga i. t. d. Dalje župan Dornberški, Vogerski, ter premnogo starešin in veljakov, pa tudi drugzega ljudstva je bilo prav obilo.

Začetek je bil določen ob 3. popoldne. Ne bomo na dolgo in široko razkladali prelepi govori Gregorčičev. Za predsednika je bil izvoljen g. Jožef Mozetič.

Dr. Gregorčič je poročal prvo o svojem delovanju na Dunaju. Znano je, kako so Nemci onemogočili vsako delovanje v državni zbornici edino zato, ker ne ukazujejo več oni, nego Slovani združeni s poštenimi, pravičnimi nemškimi katoličani. Od tod njih hrup in divjanje. Vergli so že tretje ministerstvo namreč: Bađenija, Gauča in sedaj Tuna. Za Tunom ne bomo jokali, posebno na Goriškem ne, ker tako predrzno ni še nobena

vlada z nami na Primorskem postopala, kakor sedanja. Kedo bo naslednik, se kmalu pokaže, Slovenski poslanci so na vse pripravljeni, ter bodo vedeli tudi proti novi vladi postopati, kakor se možem spodobi. Kaki je bil sedajni notrajni položaj? Teško je vse popisati, in ako bi se ne godilo pred našimi očmi, bi ne mogli verjeti. Vzemimo le severno Česko. Tam je nahujskano ljudstvo napravilo kar naravnost upor. Orožniki in vojaki so prišli mirit. Druhal jih je napadla s kamenjem in zasmehom. Vojaki in orožniki niso smeli se braniti. Mirno in molče so morali vse prenašati (zaučudenje in nevolja med poslušalci; nekateri so majali z glavami kakor, da bi to ne bilo mogoče) Naj bi tu pri nas se kedo predrznil le prst povzdigniti proti orožniku ali vojaku, potem bi ne ubežal več mesečni ječi. (Batuje, Batuje! med poslušalci.) Pojašnjeval je dalje govornik dogodke v Celji, Celovcu in drugod. Iz vsega je razvidno, da je bila sedanja vlada brez eneržje. (To verjamemo, ker Thun je imel vezani roki od zgorej in od spodaj, tako, da pri vsej svoji slabi volji ni mogel storiti kar je nameraval. (Opomba poročevalca.)

V drugem delu je pojašnjeval razmere v deželi in v deželnem zboru. Govoril je o abstinenaciji, o pogajanju z Italijani. Dokazal, da so Slovenci vse storili, da bi omogočili delovanje v deželnem zboru. Ali, kjer ni dobre volje, tam je vsa prijenljivost brezuspešna. Italijani nimajo dobre volje, zato nočejo in nočejo. Citateljem je že znana vsa zadeva o pogajanju, tu je ne bodemo ponavljali. Zato opomnimo, da je poslanec nam povedal, da, ko so že skoraj bili edini, in je bilo popolno upanje, da bode deželni zbor deloval, so Italijani kar na enkrat posvetovanja pretrgali, ter potem Slovincem nesprejemljive tirjatve stavili. Upali so namreč, da bo deželni zbor sklepčen brez Slovencev, ter tako Slovencev ne bo potreba. Zanašali so se, da pojde eminenca z njimi čez drn in strn. Ali varali so se. Eminenca je sprevidel zlobni namen Italijanov, ter ni šel v zbornico. Tako je deželni zbor počival.

Italijani vedno očitajo Slovincem, da morajo zanje plačevati; zato pravi govornik, naj pa nas Slovinci pusté same zase. Nekedaj Goriška in gradiščanska grofija niste bili združeni. Zgodovinsko pravo naše tirja in nam daja pravico, da, kar je bilo enkrat, naj bode tudi sedaj. Goriško zase, gradiščansko zase. Potem bo obojnim ustrezno. Že med govorom so se slišali pritrjevalni klici. Ali, ko je govornik s povzdignjenim glasom vdaril na našo zgodovinsko struno, je med poslušalci nastalo ognjevit pritrjevanje, katero se ni poleglo še dolgo potem, ko je govornik svoj lepi govor končal.

Za ujim je govoril deželni poslanec za goriški okraj, č. g. Blaž Grča, župnik v Šempasu. Vzel si je za predmet razne zavarovalnice. Lepo umljivo je pojašnjeval, kolike koristi so zavarovalnice za živino, proti požaru in druge zavarovalnice. Neverjetno je, koliko denarja roma v židovske roke. Zastopniki raznih bank imajo ministerske plače, a pri vsem tem imajo akcijonarji na njihone čistega dobička. Vzemimo le eden izmed. V Šempasu plačujejo za zavarovanje proti požaru kacij 1000 gl. na leto. Škode pa je leto za letom le kacij 200 gl.; 800 gl. gre iz občine, iz dežele, večkrat tudi države. Tako je tudi drugod. Na Štajerskem in na Gorenjskem so že vpeljali jarkoviste zavarovalnice. Mogoče je tudi pri nas kaj takega. Nismo še sicer pripravljeni. Pa ravno zato je potrebno predposvetovanje po raznih občinah. Ker je čas potekal, je govornik med barnim odobravanjem sklenil.

G. Jožef Mozetič je zahvalil oba predgovornika ter zatrjeval, da uživata ona kakor tudi njih somišljeniki popolno zaupanje svojih volilcev, čemur so vsi navzoči navdušeno pritrjevali. Tako je končal ta lep volilni shod.

Strašen zločin v Polni na Českem.

V Kutni Gori na Českem se je vršila od 12. do 16. t. m. sodnijska obravnava, ki obrača našo pozornost vsega omikane sveta. Dreyfusova pravda je po tej obravnavi popolnoma otemnela. Židovska hudobija se je pokazala v pravi luči.

Ker je obravnava velike važnosti za krščansko ljudstvo, da izpozna, kje se skriva zakleti sovražnik, hočemo podati č. čitateljem kratak njen posnetek.

Znano je (namreč, da je med judi razširjena vražja vera, po kateri je dolžan vsak jud piti krščansko kri. Od časa do časa vbijejo kristjana ali kristjanko in odvzamejo kri, katero skrbno hranijo. Ta kri se vsiri, da jo potem kot prašek prodajajo judovskim družinam.

Tak slučaj je bil pred sodiščem v Kutni Gori od 12. do 16. septembra t. l.

Dvajset let staro dekle Anica Hruza je zahajala vsaki dan iz domače vasi: Mala Vežnica v Polno k šivilji Prehal. Na potu je morala iti skozi Brezinski gozd. Vračala se je vsak večer ob 6 $\frac{1}{2}$ uri domov.

Letos veliko sredo dne 29. marcija se je vračala nekoliko časa celo v spremstvu z Ano Kochmann. Na potu pred Brezinskim gozdom jo je še videl nek čevljar. Tisti večer pa ni prišla domov. Njena mati udova Marija Hruza ni slutila nič hudega, ker je mislila, da ima šivilja za velikonočne praznike veliko dela. Toda tudi v četrtek zvečer je ni bilo domov! Uboga mati je bila v skrbeh. V petek se napravi v Polno k šivilji. Šivilja ji pove, da je Anica odšla v sredo zvečer, kakor po navadi, domov. Mati se prestraši ter teče naznanit orožništvu. Orožništvo preiskuje in poprašuje. Na zadnje najdejo mlado žensko truplo v grmovju v Brezinskem gozdu. Dekle je bilo obrnjeno z glavo k tlom. Uboga mati spozna v mrtvem truplu svojo ljubljeno hčerko. Zdravniki, kateri so prihili na lice mesta, so spoznali, da ima truplo veliko rano na vratu in mnogo vdarcev na glavi. Tudi so spoznali, da ni v truplu niti kaplice krvi, dasi niso bila tla skoraj nič krvava. Najprej so tedaj (prej ko ne) dekle s kamenjem na glavi omamili, potem so ga zaklali in odvzeli mu vso kri. Po spričevanju zdravniškem so jej vzeli okolu 6 kg. krvi. Izvedenci so tudi izjavili, da se je umora moralo vdeležiti več oseb.

Kako so našli židovskega zločinca? Kakor hitro se je raznesel glas o strašnem umoru Anice Hruza, brž so začeli ljudje sumiti žida Leopolda Hilsnerja. Ta žid je že nekaj časa sem mnogo pozvedoval in popraševal o tem dekletu. Videli so ga tudi, da je v sredo ob 6 $\frac{1}{2}$ zvečer hitro korakal z dvema tujcema proti Brezinskemu gozdu. Tisti dan so ga tudi videli, da je večkrat obleko premenil. V torek mu je nekdo videl v rokah dolg nož, katerega je pripravil za umor. Ko je izvršil umor, je sezul črevlje, katere so kmalu potem preiskovalci našli v judovski sinagogi z mnogimi drugimi rečmi. Izvedenci so čevlje preiskovali in našli, da so s krvjo poškrabljeni. Varuh in skrbnik umorjene Anice Hruza je izpovedal, da mu je sama pravila, da jo neprestano zasleduje *ostuden žid* iz Polne.

Druga priča je povedala, da je videla ob tisti uri Leopolda Hilsnerja idočega z dvema tujcema v Brezinski gozd in tudi da je eden izmed teh dal v žep nekaj dolgega in tankega, ki je bilo zavito v papir (nož).

Kdo je nesel čevlje v židovsko sinogogo? Priče so izpovedale, da je Hilsner idoč v Brezinski gozd imel sive črevlje. Žid je tajil, da jih ni imel. Preiskovali so stanovanje, — pa vse zastoj. Pogledat gredo še v sinogogo, — in tukaj najdejo sive črevlje. Na vprašanje, kdo je nesel črevlje v sinogogo, odgovori mati Hilsnerja, da jih je nesla ona. Na vprašanje, zakaj jih je nasla v sinogogo, odgovori Hilsner, da ni imela doma prostora. (Splošen smeh).

Sodnijski zdravniki dr. Prokeš in Mihalek izpovejo, da so dekle morali najprej s kamenjem po glavi omamiti, da so je potem slekli, ker drugače bi bila obleka vstavljala kri, in še je potem so jo zaklali ter vzeli popolnoma vso kri, ker je ni imela več niti kapljice in ker tudi zemlja ni bila prav nič poškrabljena s krvjo.

Odvodnik dr. Baza, ki je zastopal ubogo mater, je govoril se stališča, da se je izvršil umor v judovske vražje obredne namene. Hoteli so vloviti kri, da bi jo potem prodajali judovskim družinam. To ni prvi slučaj! Imamo že sto in sto dokazanih slučajev, da pijejo judje krščansko kri.

Porotniki so na vprašanje sodnika:

Ali je Hilsner sokriv umora Anice Hruza, odgovorili jednoglasno, da je sokriv! Nato je sodišče obsodilo Hilsnerja v smrt na vislice.

To je nov preiskan dogodek ki spričuje o peklenem sovraštvu židov do kristjanov. Nikakor ne trdimo, da delajo vsi židje tako, — toda peklenko sovraštvo njih do sv. krščanske vere je splošno. To sovraštvo netijo po celem svetu, tu odkrito tam bolj prikrito.

Poglejmo samo na našo domačo deželjo. Javno mnenje med našimi sodeželani Italijani — delajo judje. Judje imajo vse merodajne časopise v rokah. Te časopise prebirajo naši sodeželani od štor podestá pa do zadnjega pometača. Katoliških časopisov niti ne poznajo. In kaj vse pišejo judje v teh časopisih! Ni ga duhovniku v Gorici, ki bi ga ti časopisi ne bili že oblatili, ni je cerkve, v katero bi ne bili že vtaknili svoj krivi nos. Vsako priložnost, vsak majhen pogrešek porabijo, da zanetijo sovraštvo do svete Cerkve. Družijo se z vsemi, ako le vidijo, da je proti duhovnikom, oklenili so se celo socijalne demokracije, ker vidijo, da nasprotuje krščanstvu. Jud ne pozna značaja, ne pozna ozirov, ko se gre proti sv. veri krščanski. Oklenili so se italijanske narodnosti, ker vidijo, da to koristi njih namenu.

Zalostno je, da kristjani židovstvo podpirajo. Judje so v Gorici s pomočjo krščanskega ljudstva obogateli.

Dobili so vpljiv, kakoršnega nimajo ne Italijani, ne Slovenci v deželi.

Kakor na Primorskem, tako se z redkimi izjemami godi po celem svetu. Judje nam pijejo srčno kri. Kakor dekie v Brezinskem gozdu ležimo kristjani, slečeni, z glavo k tlom, z veliko rano na vratu, iz katere lovijo krivonosni zločinci našo kri.

K temu dostavljamo iz „Slovenca“ z 22. septembra telegram: „V smrt obsojeni Hilsner je danes pred sodnikom priznal, da te je udeležil umora krščanske deklice ter imenoval dva žida, katerima je prvi tem pomagal. Tudi je naznanil kraj, kje da hudodelca bivata. Državno pravdnštvo je takaj vse potrebno ukrenilo, da zajame lopova. Kaj se je doseglo še ni znano.“

(„Slovenec“ z dne 25. t. m. je pa prinesel telegram: Policija je prijela od Hilsnerja naznanjena žida-morilca.)

Politični pregled.

Ministerska kriza še ni poravnana. Pojavljajo se vedno večje težave. Nalog kneza Lichtensteina se je popolnoma ponesrečil in s tem je tudi splavala po vodi vsaka nada, da se sestavi desniski kabinet. A tudi levičarsko ministerstvo je nemopoče, ker je desnica se izjavila solidarno. Ne gre tako, a tudi ne drugače. Kamen spotike so še glavni kamen spodlike v sedanji krizi. Od Čehov je sedaj vse odvisno. A Čehi brezpogojno ne bodo odnehali ter najmanje zahtevali, da desnica takoj v prvih dneh predloži načrt jezikovnega zakona za vse avstrijske dežele.

28. sept. so bili k cesarju v avdienco poklicani poslanci Javorski, Bilinski, Kaizl, Engel, Dipauli, Kathrein.

Za trdno se govori, da je baron Gautsch prevzel nalogo sestaviti novo vlado. Ni pa še znano, ali sestavi uradniško ministerstvo ali pa je vzame iz desnice. Sekcijski načelnik Režek, rodome Čeh, bode baje član Gautschovega ministerstva; od dosedanjih ministrov ostane v novem kabinetu Jendrzejevic in Welsersheimb. Novo ministerstvo ima nalogo, razveljaviti jezikovne naredbe, izvesti volitve v delegacije in pričeti dogovore o kompromisu mej desnico in levico.

Zmeda v Avstriji je vedno večja. Zborniški predsednik dr. pl. Fuchs je sklical načelnike raznih klubov v posvetovanje: vsi klubi so se posvetovali ter dali navodila svojim načelnikom, levičarji pa so vabilo kratkoma odklonili. A do posvetovanja ni prišlo, ker je med tem grof Thun s celim ministerstvom odstopil. Spoznal je, da je nemogoče vladati v sedanjih zmedenih razmerah ter dal slovo vladanju. Kot prihodnji načelnik se je pogosto imenoval knez Alfred Liechtenstein. Večkrat je bil sprejet od cesarja, ter se je Thun pred odstopom posvetoval z njim. Hotel je sestaviti koalicijsko ministerstvo. Čehe je hotel nagraditi za odpravo jezikovnih naredeb z dvema ministerskima sedežema, Nemce pa potolažiti z preklicem jezikovnih naredeb. A ne prvi, ne drugi niso zadovoljni s tem. Tako se sedaj govori o uradniškem ministerstvu, kojega naloga bode dognati volitve v delegacijo. Liberalci

tudi upajo, da dobi stari „prijatelj“ Slovanov, baron Chlumecky, nalog sestaviti ministerstvo.

Na desnici je sedaj, da pokaže svojo moč in trdnost. Zastopniki desniskih strank so se opetovano posvetovali ter izjavili, da desnica ostane trdna na temelju svojega programa. To nam je v tolažbo. A bojimo se, da se prične tudi ta solidarnost krhati. Kdo pride na krmilo vlade, pokaže bližnja bodočnost.

Novo uradniško ministerstvo! Štajerski cesarski namestnik grof Clary-Aldringen je sestavil novo ministerstvo. Zbral je okoli sebe same sekcijske načelnike, med njimi je tudi Körber. Zmagali so na zgoraj nemško-liberalni glasovi. Desnica je prezrta, saj ona bode z ozirom na državne interese ponižno glasovala za vse, a nemški duhovi so z novim ministerstvom okolikor toliko pololaženii Novo ministerstvo brezpogojno odpravi jezikovne naredbe.

Najnovejše vesti pravijo, da zraven ministerskega predsednika grofa Clary-ja, pride v ministerstvo kot voditelj pravosodnega ministerstva, našega nadsodišča v Trstu predsednik, dr. Kindinger. Hvalijo ga, da je ljubeznjiv mož.

Nagodbeni zakoni so objavljeni in s tem je dovršeno grofa Thuna vladanje.

Česka tehnik v Brnu se otvori še v tem letu in sicer takoj inženerska šola.

Za praškega nadškofa je imenovan olomuški kanonik baron Skrbensky.

Shod slovanskih časnikarjev je bil v Krakovem. Slovanskim časnikarjem v Ogerskem je vlada prepovedala se udeležiti shoda. Hrvatski časnikarji, ki so zato zvedeli še le v Budimpešti, so vkljub prepovedi odpotovali v Krakov. Prihodnji shod bo drugo leto v Zagreb.

Socijalno-demokratični strankarski shod v Brnu zboruje na podlagi parag. 2., ker se boje, da noben nepoklican ne bi čul, kako se bodo naštevali grehi posameznim socijalističnim voditeljem.

Dreyfusa je pomilostil francoski ministerski svet. Ta čin vladé je vzbudil mnogo veselja v židovskim taboru, a mnoga ogorčenja v antisemitskih krogih. Madaž izdajstva pa vendar ostane na židu Dreyfusu.

Julij Guerin, katerega je francoska policija celih 37 dni oblegala v njegovi hiši sredi Pariza, se je končno udal, zaslislali so ga na policiji, a takoj izpuštili na svobodo.

Belgrajska razsodba razglašena. Kneževič in Tajšič, ki pa je ušel v Črnogoro, sta obsojena na smrt. Kneževič je bil baje takoj popoldne ustreljen. V dvajsetletno ječo so bili obsojeni: Nikolič, Kovačević, Dimič, Antonovič, Urošević, Kresovič, Gjurič, Milenkovič, Jokovič, Novakovič Pavčević in Protič; v petletno ječo pa Pasi bivši min predsednik katerega je pa kral pomilostil, dalje Jovanovič, Miloradovič, oba Stefanoviča in Rajkovič. Tavšanovič, bivšiminister je dobil devet let. Ostali so pa oproščeni.

Kaj novega po Slovenskem?

Na Kranjskem. V Ljubljani je umrl stolni kanonik Anton Urbas, idrijski rojak. — Mlekarsko zadrugo so ustanovili v Kolovratu. — V Dolencih pri Kranju zadala si je 70 letna, že dalje časa slaboumna Marijana Ažbe z nožem toliko ran, da je umrla. — Ponesrečil se je v Ljubljani tesar Šlajmer. Vzdigovali so trame. Pri tem je eden tram zdrsnil in zadel Šlajmerja tako nesrečno na glavo, da je na mestu mrtev obležal. — Kobilice so se razširile v besniških bukovih gozdirih pri Kranju na 180 ha. — Javno risarsko šolo za dame so otvorili na c. kr. stokovni obrtni soli v Ljubljani. — Bližu Potoka v Vel. Loki je vinjeni posestnik Iv. Kotar iz Mačjega Dola padel po noči v cestni jarek in se ubil.

Na Štajerskem. V Žalcu je bil osnovni shod „zavezi kmetijskih zadrug za Spodnještajersko.“ Udeležba je bila velika. — Slovenske šole v Celju so letos prenapolnjene. V prvi razred nemško-slovenske gimnazije je sprejetih 46 učencev, — V Šmartnu na Paki so osnovali Reifeisnovko in kmetijsko zadrugo. — Blizu Cmureka je pogorel velik umetni mlin. Škode je okoli 27.000 gid. — V Jarenini je priredilo polit. društvo velik shod; shod volilcev sta sklicala drž. poslanec vitez Berks in dež. posl. dr. Srnc. — V okrajni šolski svet v Slovenski Bistrici so prodrli Slovenci vkljub naporom Nemškutarjev. — V Slovenski Bistrici se je ustrelil dragonski častnik Oto Weidinger. — Povod neznan.

Na Koroškem. Kat. polit. društvo

je priredilo shod pri Sitarju na Brodu. Shod je bil res imeniten ter navdušil koroške kmetovalce. — Zadruga v Sinčivasi je kupila lastno hišo v Velikoven, kjer napravi podružnico. — V Smerču pri Rožku je nastal ogenj. Fogorelo je 14 poslopij in cerkva. Vojakom je zgorelo precej oprava, vojaški godbi tudi godala. Cesar je dovolil pogorelcem 3000 gid. podpore iz svoje zasebne blagajne.

NOVICE.

Čenjene gg. naročnike še enkrat nujno prosimo, da poravnajo zaostalo naročnino. Kdor ni še plačal, naj plača takoj. List brez denarja ne more izhajati. Naj nam gospoda oprost, a ne moremo drugače. Uredništvo.

Sv. birma in kanonična vizitacija bode: Dne 7. t. m. v Podgori, 8. v Lučniku, 9. v Moši, 10. v Št. Lovrencu pri Moši, 11. v Št. Frjane, 12. v Cerovem, 13. v Kojskem, 14. v Vedrijanu, 15. v Šmartnu, 16. v Kozani, 17. v Vipolzah, 18. v Medani, popoldne v Fojani, 19. v Biljani, 20. v Št. Lovrencu, 21. v Gradnem, 22. v Kozbani.

Petindvajsetletnico svojega posvečenja v duhovski stan, obhajajo letos z mil. škofom dr. Antonom Malničem tudi še sledeči č. gg.: Tomaž Čerin, profesor bogoslovja; Lovro Ivančič, župnik v Dornbergu; Ivan Slokar, kurat v Gorjanskem; Karol Čigon, vikar na Vojšćici in Jak. Sila, katehet na c. kr. deklški šoli v Trstu.

Prečastiti gospodje nameravali so praznovati veseli spomin in svojo srebrno mašo skupno in slovesno, ali — radi boleznih enih in žalostnih razmer družih, so jo le tihoma obhajali in vsaki za sé. Mogoče da se v isti namen snidejo pa prihodnje leto.

Petdesetletnico mašništva je minolo nedeljo praznoval velč. g. Frančišek Čebular, častni kanonik tržaški in dekan na Opčinah. Častitamo!

P. Ladislav Hrovat — zlatomašnik. P. Ladislav, bilši mnogoletni profesor na novomeški gimnaziji in slovstveni starina, je obhajal čil in zdrav zlato mašo. Ker je posodi mnogo njegovih učencev, ki se ga hvaležno spominjajo, upamo, da jih bode ta vest razveselila. Bog ohrani g. jubilanta še mnoga, mnoga leta!

Imenovanja. Učitelj risanja g. Vinko Levičnik v Gorici je imenovan suplentom na tukajšnji realki.

Deželnim blagajnikom pri deželnem odboru v Gorici je imenovan g. Jožef Matevc.

Tombola v Podgori se zopet ni mogla vršiti dne 1. oktobra. Občinstvo prosimo potrpljenja, ker nismo sami krivi. Tombola se bo vršila v nedeljo dne 8. oktobra ob 4. uri popoldne. Upamo, da to odlaganje ne bo škodilo društvu in, da bo udeležba prihodnjo nedeljo še obilniša.

Častnim občanom je izvolil pazinski občinski zastop gg. dr. Dinka Vitežiča, Vekoslava Spinciča in dr. Matko Laginjo v priznanje zaslug za ustanovitev hrvatske gimnazije.

Častnim občanom je izvolila občina Tomaj g. dr. P. Laharnarja, c. kr. okrajnega glavarja v Sežani.

Okrajnim šolskim nadzornikom v tominski okraj je imenovan g. Andrej Lašič, vadniški učitelj na ženskem učitelštvu v Gorici.

Na goriški gimnaziji se je letos vpisalo 451 učencev. V prvi razred je bilo sprejetih okoli 130 učencev, od katerih je nad polovico Slovencev.

Šole „Šolskega doma“ obiskuje nad 700 otrok. V slovensko mestno šolo v bilši Katinelijevi vojašnici pa se je letos vpisalo le osem otrok, od teh pa jih je šest izstopilo. Tako šteje ta šola dva učitelja, dve učiteljici, jednega kateheta — in dva učenca. Kaj hočemo več!

Živel svobodomiselni učitelji!! Dvema učiteljema, ki sta imela pogum vdeležiti se duhovnih vaj za učitelje, poslali so tovariši, zbrani na zborovanju „Zaveze“ v Gorici. duhovski kolar in vsakemu po eno psovko na odprti razglednici. Ta čin pač označuje učitelje sluge svobodne misli kot vredne tovariše poštenjaka Malovrha!

Molčimo no! „Soča“ nas obira, ker nečemo biti „štetna baba“, ki bi vidla v Goričanih same hudobnike, kateri bi nas požrtli, če bi mogli, in ker pripoznamo in hvalimo, kar vidimo pametnega pri naših gosposkah, ki prav radi Sočine pišave nam odrekajo, kar bi nam po možnosti sicer priznale. Pameten je pač latinski izrek: ne nimis! (Ne preveč!) Tega naj „Soča“ izpolnjuje!

Kaj vse ukrene g. Goëss. V Pierisu so odkrili spomenik cesarici Elizabeti ob navzočnosti raznih furlanskih in tržaških društev. Vlado je poslal grof Goëss na slavnost zastopat c. kr. vladnega koncipista, torej uradnika na najnižji stopinji konceptnega uradništva. Ogorčenje radi tega je splošno. Sicer pa kaj takega zmore le grof Goëss.

Goriški deželni odbor razpisuje štiri deželne ustanove, po dve za Slovence in Lahe, dijake iz Goriškega, ki so dovršili srednje in stopili na visoke šole. Prošnje do 15. oktobra dež. odboru v Gorico.

Samoslovenske ulične napise, mesto dosedanjih dvojezičnih, je dal nabiti ljubljanski mestni magistrat. Kar mora v Gorici in drugih jezikovno-mešanih mestih biti dobro in prav za Slovence, tako in nič drugače mora biti isto tudi v Ljubljani prav za Nemce.

Poziv! Počitniška brezskrbnost je minila in objema nas zopet vsakdanji delokrog, njega skrbi in dolžnosti. Med temi nam je posebno nameravana loterija v prid „Šolkega doma“ pri srcu, od katere izida je dosti odvisno prospevanje naših prepotrebniških šolskih zavodov, ki se vedno širijo, in torej zahtevajo tem izdatnejšo podporo. — Loterija se bode vršila koncem novembra ali najkasneje prvi teden decembra, in pred njo bo večdnevna, lepo urejena razstava dobitkov, katerih smo nekaj že prejeli, in med njimi uprav krasnih. Zahvaljuje se požrtvovalnosti p. n. rodoljubov in rodoljubkinj se obračamo ponovno na slavno občinstvo s pristrčno prošnjo, da bi nam častite dame doposlale izdelke svojih spretnih rok, sad prostih počitniških uric; cejuene gospode pa, da bi posegli zopet jedenkrat v mošnjček. Vsaki, bodisi še tako skromen dar, odličen ali priprost, je dobro došel! Hvaležno se sprejemajo tudi denarni zneski, kateri se porabijo za nakup dobitkov ali v pokritje stroškov. Srečke za loterijo se začne v kratkem razprodajati. Darove sprejema načelnica gospa Avgusta Santl, Novi most 26, 1. n., in nje namestnica gospa Ivanka Dekleva, Gosposke ulice 9, 1. n. Odbor ženskega oddelka društva „Šolski dom“.

Krojaška zadruga je srečno naredila prvi korak. Odprla je namreč veliko prodajalnik krojnega blaga (sukna, platna i. t. d.), v gosposki ulici 7. Delavsko ljudstvo najde v tej prodajalnici pošteno postrežbo. Z veseljem naznanjamo, da je pri zadrugi veliko število delavcev iz mesta in okolice. Tako je prav! Pomagati si moramo sami in Bog nam bo pomagal.

Slovinci hočemo biti neodvisni od tujega kapitala, kateri nas je le izkoriščal in za plačilo se zasmehoval. Slovinci, zadruga vam pomorejo, da boste na svoji zemlji svoji gospodarji!

Zatorej: svoji k svojim!

Slovinci ne smemo zapustiti svojega središča, ki je goriško mesto; viditi čemo, koliko časa nas bo v Gorici še kdo zmirjal s psovko: škla! Če pritisnemo s kupčijo vsi Slovinci, nas ne zmaga nikdo! To ni bojkot, to je častno tekmovanje!

Št. Peterska hranilnica in posojilnica je imela letos do 30. septembra gl. 90.989.74 prometa, gl. 45562.81 sprejemkov, gl. 45426.03 izdatkov.

Hranilnih vlog je bilo gl. 27007.91 izposojil se je dalo gl. 27002.—

Dne 28. septembra se je posojilnica preselila iz kaplanije v lepe prostore Št. Peterske kmetijske zadruge, katera bo postala zavetišče društvenega gibanja.

V zadrugi hiši bo imda tudi „Slovenske zveza“ svojo bralnico, in zavarovalnica za govejo živino svoj sedež.

Posojilnica bo uradovala od sedaj naprej vedno le ob torkih in petkih od 9-12 dopoldne.

Hranilnica in posojilnica v Št. Petru. **Iz Kanalskega.** Udje „Matica Slovenske“ za kanalski sodnijski okraj niso do danes še prijeli knjig za leto 1898. Ker vsa ustmena vprašanja do poverjenika, g. Ant. Gabrijelčiča, trgovca v Kanalu, nič ne izdajo, pozivljamo javno: g. poverjenik! blagovolite nam naznaniti, kdaj pridemo i mi do toliko željno pričakovanih knjig.

Vesl. odbor „Matica Slovenske“ pa uljudno prosimo, naj si izbere za naš okraj drugega poverjenika. Dobi ga lahko med preč. duhovščino, ali pa med velacenj. gg. učitelji.

Eden v imenu več udov „Matica Slovenske“.

S Krasa. Pretekli teden je bil sv. misijon na Opčinah. Vodila sta ga č. gg. oo. Doljak in Verhovec D. J. Ob njegovem sklepu, t. j. 24. sept. obhajal je tam mošnji velenasluženi župnik, dekan in častni kanonik svojo petdesetletnico mašništva (sekundico). Med tihim in spokor-

nim časom sv. misijona pripravljali so se domačini in okoličani na redko in izvenredno slovesnost. Kakor veliki teden vse žaljuje, da bi bilo na veliko noč veselje tem več, — ravno tako se je iste dni na Opčinah opazovalo. Veselje in radost sta vskipele do vrhunca, ko je točno ob 10. istega dne bližnja in daljna č. duhovščina še krepkega zlatomašnika Franca Čebularja med streljanjem in pritrkovanjem po ozaljšanih ulicah v natlačeno — polno cerkev spremljala. Viši uradniki in vitez Burgstaller z gospo so počastili s svojimi vdeležljivimi krasen spreved. Po nazivanju sv. Duha sledil je dnevu primeren govor, temu slovesna sv. maša in k sklepu zahvalna pesem. Domači pevci so se odlikovali. Pozneje se je pripeljal mil. gospod škof Andrej Marija iz Trsta ter je slavljenca vpricho vseh poljubil med najprisrčnejšimi voščili. Tem se pridružimo tudi mi ter mu kličemo: Na mnoga leta!

Kmetijsko društvo v Št. Petru pri Gorici je imelo svoj prvi občni zbor dne 24. septembra t. l. v lastnih prostorih. Pred volitvami je č. g. Ličan prečital in po domače rastolmačil društvena pravila Nato so se vršile volitve.

V odbor so bili izvoljeni naslednji možje: 1) načelnikom France Černic; odbornikom: 2) Janez Blažica, 3) Andrej Merljak, 4) Andrej Blažica, 5) Andrej Bizjak, 6) Miha Resčič, 7) Jožef Blažica, 8) Janez Furlan, posestniki iz Št. Petra pri Gorici in 9) Ivan Batistič trovec in župan iz Gornje Vertojbe. V razsodišče so bili izbrani: 1) Anton Furlan, 2) Jožef Blažica, 3) Janez Bufolin, 4) Jožef Marteljanc in 5) Janez Nemeč, posestnik v Št. Petru.

V nadzorništvu so bili enoglasno izvoljeni: Nj ekcelencija Franc grof Coronini Cronberg, blagr d. g. Anton Jakonič velepost; preč. g. Anton Berlot, župnik na Vogerskem; velič. g. Edv. Strekelj iz Vertojbe; in č. g. Josip Ličan, kapelan v Št. Petru.

Razven tega sta se določila po dva zaupna moža za Vogerko, za Gor. in Dol. Vertojbo. Društvo prične poslovati 22. oktobrom. Bog daj obilo sreče. —

Razdelitev goriške dežele, katero je omenil dr. Gregorčič v nedeljo na shodu, je razgrela možgane židov pri „Karjoli“ in „Piccolu“. Vse njih modrovanje se vrti okoli vprašanja, čegava bodi Gorica. Pajer je tolikrat v Furlaniji povdarjal, koliko morajo Furlani žrtovati za Slovenski del dežele, in da je najbolje, ako se ločimo. Sedaj smo tudi Slovinci stopili s to zahtevo na površje, morali bi torej priti skupaj. A zdi se, da Italijanom to ne ugaja.

Slavnost v Korminu. V nedeljo je društvo „Austria“ v Korminu slavilo lepo slavnost blagoslovljenega društvene zastave. Ob jednom so v društvenih prostorih razkrili mal kip našega cesarja.

Iz Berij pri Rihemberku. Tukaj vse popeva slavo našem mnogozaslužnemu g. učitelju Možini, predsedniku bralnega društva, ki je tako lepo znal poslušati se sredstev, da je v imenu bralnega društva napravil javen ples dne 24. sept. t. l. Poleg imenovanega g. učitelja ima pri tem svoje zasluge tudi g. Medvešek, ki se zdaj tiho zdravi v Gorici in preobrača politiške kozolce v novem časopisu „Gorica“, o katerem smo mnogo pričakovali, pa ne vemo, kaj se zgodi, ako bo imel on tam svoje prste. Pri plesu je imelo pa tudi goriško glavarstvo svoje zasluge. Rihemberški župan je storil skrajne korake, da bi ples zabranil. Glavarstvo mu je odgovorilo s tem, da je v varstvo poslalo 10 orožnikov in mu povedalo, da nima pri društvi nič opraviti. Tako dela glavarstvo! Gospod župan bi bil lahko po sodnijski (*) poti zabranil ples, ker ples je bil pod neko štalo, kar je bilo nevarno za hiše v okolici, — toda za ta korak ni bilo časa.

Pred plesom je imel g. Možina nagovor. Kaj je govoril, ne vemo. Morda je govoril celo v demokratiškem duhu kakor njegov duhovni oče g. Medvešek svoj čas v Rasovljah.

Rihemberškemu županu in rihemberškim starešinam priporočamo, da ostanejo mož beseda glede plesov. Želeti bi bilo, da bi se na Berje zopet povrnil ljubi mir. Skrbeli naj bi za to zlasti ti, ki so postavljeni, da ljudstvo izobražujejo.

Občinar.

V hrvatsko gimnazijo v Pazinu, se je oglasilo 127 učencev. Trije niso prišli, 24 so jih odklonili, ostalo jih je torej 100. Od teh jih je 96 rojenih in bivajočih v Istri, 1 je rojen izven Istre, a sedaj biva v Istri, in le 3 niso Istrani, a samo eden je rojen izven Primorja. Po

*) Če bi bilo slavno glavarstvo spoznalo, da je ples nevaren hišam, bi ga bilo prepovedalo. (Ur.)

narodnosti je 80 Hrvatov, 19 Slovencev, 1 Čeh. Ti podatki jasno osvitljujejo nesramne laži lahonskih listov.

Katoliška cerkev — nasprotnica omike? V katoliški cerkvi je 74 redov, ki se bavijo z ljudskim poukom in izmed teh redov imajo samo šolski bratje 1442 šol in 324.180 učencev. Za vse te šole država in dežela na dajo nič in se vzdružujejo z milodari. Altrochè: temu deluje v temi, g. Gangl!

Italijansko-politično društvo za Istro je sklenilo pričeti skupno akcijo vseh Italijanov v Primorju proti nasilju Slovanov. To kaže, da Slovani vstajamo, a njih je strah.

„Soča“ se spoltika nad neko našo notico o skrbi glavarstva za varnost. Seveda, kdor noče razumeti, ne razume. Prav pa pride vse, da se le napolnijo predali!

Vinska trgatav je pri nas v obče pričela. Na sploh je trgatav letos uboga. V gorenjih Brdih je trgatav precej obilna, dasi vino ne bo tako izvrstno kakor lani. V Medani in okolici so Kranjci pokupili mnogo vina. Kranjcem sploh pa svetujemo, naj se nikar ne obračajo do laških prekupcev v Korminu, marveč naj se podajo osebno v Brda, kjer dobe pošteno kaplico. Pozor pri prekupcih!

Vinska letina v Istri je v splošnem še precej dobra. Dasi je po nekaterih krajih pobila toča in odpalo perje, je vendar pridelek po Istri uspel izborno. Posebno obilno ga je na Poreščini! Slovenski kupci, pojdite k bratom na Poreščino!

Dva Garibaldinca sta bila v tork v Trstu obsojena na 10, oziroma 8 dni zapora, ker sta brusila pete za Garibaldijem ter kričala „viva l'Italia“.

Kronana zasluga. „Luzerner Tagblatt“ poroča: Gospod svinjski trgovec M. v Appenzellu je prodal gospodu J. W. v Seimachu 101 presiča. Prejemalec je bil tako očaran od izbornega primablaga, da je prodajalcu poslal *lavorjev* venec, — Žalujte Tasso, Petrarca in Dante! Po čemer ste vi hrepeneli v pesniškem navdušenju, je dobil za jedno pošiljatev svinjski — trgovec.

Temu se lahko odpomore! Pred nedavnim se je podal nek francoski zdravnik v Peking, da bi na ondetni novo ustanovljeni medicinski šoli seznanil sinove kitajskega cesarstva s tajnostmi anatomije. Pri tem svojem početju je pa zadel ob veliko oviro; manjkalo mu je namreč človeških trupel za raztelesenje, ker Kitajci nikakor ne dovolijo, da bi se dotaknil nož trupel umrlih sorodnikov. Jedina trupla usmrčenih zločincev so pri tem izvzeta. V tej veliki zadregi se je obrnil zdravnik do vsemogočnega podkralja Li-Hung-Čanga. „Premalo trupel imam“, pravi zdravnik, „in brez njih medicinci ne morejo studirati anatomije“. „Saj so vam vendar na razpolago trupla umorjenih zločincev“, odgovori podkralj. „Res“, pravi zdravnik, „toda teh je mnogo premalo“. „No, temu se lahko odpomore“, uzklিকে ravnodušno Li-Hung-Čang, „treba bo samo usmrtiti več ljudi, pa ste iz zadrege!“

Ženski tolovaji. V Italiji blizo Beneventa so nedavno pri delu zalotili štiri mlade in lepe deklice v starosti od 18 do 25 let, ki so zakriville več hudodelstev. Obdolžene so enega storjenega umora in treh poskušanih umorov; tudi je bilo od njih več oseb ne malo ranjenih, število njih ropov, tatvin i. t. d. se ne daja določiti.

Svoje hudodelstva so one Italijanke prav premišljeno snovale. V pozni noči so večkrat iz temnih gojzdov pridle in napadle ter oropale mimoidoče kupce in popotnike.

Krščansko socijalna ženska zveza v Ljubljani je imela ustanovni shod v nedeljo večer. Udeležba je bila nad vse obilna.

Od gospe do priproste delavke so bile vse navzoče ter vstopile v „Zvezo“. Bog blagoslovi novi korak slovenskega ženstva.

Dnevnik bolnih diurnistov. Pravo sodni mindster je izdal dne 2. t. m. vsem podrejenim uradom naredbo, da je odslej vsem stalno nameščenim diurnistom in pomožnim slugam (paznikom v kaznilnicah) tudi v slučaju boleznih plačevati dnevne, to pa najdalej za dobo treh mesecev potem, ko so zboleli.

Časopis „Jüdisches Volksblatt“ (Židovski ljudski list) svetuje svojim čitateljem: „Podpirajmo povsodi socijalno demokracijo kjerkoli moremo, a bodimo pri tem previdni, da ne bodo zapazile širše vrste ljudstva, da je socijalna demokracija le vojska, ki ima nalogo varovati žide. Ne smemo namreč dajati povoda nasprotnikom, da bi lahko zabavljali našim varuhom z židovskimi hlapci

in podobnimi naslovi.“ — Ali ni torej resnica, da je socijalna demokracija le dekla židovskega kapitala Vsak naš pristaš naj da prebrati to vest kakemu socijalnemu demokratu.

Rusija proti židom. V ruskem pravosodnem ministerstvu izdelujejo zakon ki bode znatno omejil „delovanje“ židovskih advokatov pri konkurznih zadevah.

Devet milijonov besedij je šlo po brzokanju iz Rennesa med Dreyfusovo obravnavo. Lepo število! Naj boljši stenograf bi moral 9 milijonov besedij pisati jeden mesec neprenehoma. Za zapisane besede se je na brzokavnih strojih porabilo papirja (traku) devet kilometrov daljave. Ako se to natisne, je velika knjiga z 9000 stranmi.

V avstrijsko-ogerski vojni je 430.642 Slovanov, mej temi 27.513 Slovencev. Nemcev je 227.230, Madjarov 122.234, Romunov 47.276 in Lahov 13.669. Gotovo pa so pri marsikaterem poslednjih števil všteti tudi slovenski vojaki.

Zavetišče za brezposelne služkinje pod varstvom sv. Družine v Trstu. To vže nekaj let jako blagonsno delajoči, zares človekoljubni zavod se je z 24. avgustom t. l. in ulice Navali N. 1. preselil v ulice Tesa N. 23. in se zanaša zaradi jako ugodne lege in večih prostorov, katerih ima, še na bolj obširno delovanje. Zavodno vodstvo ni se strašilo ne truda ne stroškov, da napravi „pravi dom“ služkinjam, katere ostanejo začasno brez službe. V ta zavod se spremljajo brezposelne dekleta brez vsakega razločka narodnosti, in ker se pri sprejemanju strogo gleda na pravno vedenje in lepo ponašanje, zamore ta zavod p. n. družinam v vsakem obziru dobro postreči. Bodi torej omenjeni zavod p. n. družinam vroče priporočen za nadaljno podporo.

Poziv na predbrojku, odnosno pretplatu za „Dušobrižnik“ V. tečaj za godinu 1900. — Cijena je 8 kruna (4 for.—) Buduče godine uz propovijedi na nedjelje i blagdane, te nacrti istih, biti će priložene korizmene i svibanjske, a posebni prilog: tumačenje katehizma u obliku duh. govora i to: II. knjigu dobiti će stari i novi pretplatnici „Dušobrižnika“ kao prilog: gratis; dok novi knjigu I. uz cijenu 1 for. 50 novč. — Dakle je vridno biti pretplatnikom ovoga lista, — pak s toga budi ovime toplo preporočen dušobrižnikom svećenstvu i vjeroučiteljima i dr. — Da se u vrijeme naklada za god. 1900 udesi, pozivamo stare i nove predbrojke, da čim prije pretplatno oglasie!

Nadalje preporučamo: V. god. 1900. „Ružičnjak“ sv. Franje Serafskoga, ilustrirani list za katol. puk. — Cijena je samo jedna kruna za cijelu godinu. — Izlaze oba lista svaki 15 dan mjeseca. Uredništvo: z. p. Jaska, samostan br. 74. — Pretplatu prima uprava lista: tiskara Dr. Hauptfelda z. p. Karlovac.

Draga večerja. Somborski kmet Stoišič je prodal te dni za 350 gl. žita in prišedši domu je skrill svoj papirnat denar — v peč. Žena, — ne vedoča za denar, — napravi zvečer v peči oženj, da skuha možu večerjo. Stoišič je slatko večerjal, potem pa je hotel pogledati in še enkrat prešteti denar, ne da bi ga žena videla. A kdo si more misliti njegovega strahu, ko je videl, da mu je skrite bankovce žena popalila.

Katastrofa v sinagogi. Iz Beroлина poročajo, da je padla v židovski sinagogi v Lentschitzu s stropa jedna svetilka, kar je provzročilo tak strah med Židi, da je v gnječji 32 žen in otrok našlo smrt, ranjenih pa je bilo neštivilno.

Listnica uredništva: Napram raznim pritožbam glede poznega prejemanja zadnje lista izjavljamo, da je za takrat upravnništvo nedolžno. Kriva je tiskarna, ki vkljub pogodbi ravna prav po pastersko z našim listom. Tudi današnja številka izide zakasnjena po krivli tiskarne. V hilarijski tiskarni stavijo o prostih dneh pač račune in razne tiskovine, a za Pr. L. nimajo časa. Prav je imel č. g. prijatelj, govoreč: „Ali še ne uvidite, da vas hočejo po sili iz tiskarne vreči.“ Te vrstice smo napisali, ker nimamo ne časa, ne volje odgovorjati posameznikom!

Naznanilo.

Slavnemu občinstvu naznanjamo, da smo s 1. septembrom 1899

podružnico „Janus-a“ preselili v Trst - Via Giotto št. 5. I.

Za Gorico smo osnovali krajno zastopstvo v ulici Prestau 6.

VODSTVO.

Teodor Slabanja

srebrar

ulica Morelli 12. — GORICA, — ulica Morelli 12



uljudno priporoča ve-
leč. duhovščini svo-
jo znano dalaynico za
napravljane novih in
ponavljanje starih
cerkvenih posod in
orodij kakor tudi
strelavode najboljših
iznajdeb po najnižjih
cenah, da se ne boji
konkurence.

Da sipa morejo tu-
di bolj revne cerk-
ve narociti cerkvenega kovinskega
blaga. clajšuje jim to zgorej ome-
njeni s tem, da jim je pripravljati
blago, ako mu potem to izplačujejo
na obroke. Obroke si pa preč. p.
n. gospod naročevalec sam lahko
določi.

Pošilja vsako blago poštne prosto!

VINARSKO IN SADJARSKO DRUŠTVO

ZA BRDA

v

GORICI.Brodaja naravne in pristne briske pridelke
po zmernih cenah.

Zaloga pristnih briskih vin: burgundeca
rizlinga, modre frankinje
in drugih vin.

DESEBTNA VINASedež društva je v Gorici, ulica
Barzellini št. 20.**Anton Kuštrin**v gosposki ulici št. 23, v hiši
g. dr. Lisjaka,

priporoča častiti duhovščini in slavnemu
občinstvu v mestu in na deželi svojo
trgovino raznih potrebščin n. pr.: kavo:
Santos, Sandomingo, Java, Cejlon, Per-
toriko in druge. — Olja: Lucca, St. An-
gelo, Korfu, istersko in dalmatinsko. —
Petroliji v zaboju. — Sladkor razne vrste.
— Moko številko 0, 1, 2, 3, 4, 5. —
Več vrst rajža. — Milisveče prve in
druge vrste, namreč po 1/2 kila in od
1 funta.

Razpošilja blago na vse kraje. —
Cena primerna. — Postrežba točna.

Anton Fon

klobučar in gostilničar v Semeniški ulici
ima bogato zalogo raznovrstnih klobukov
in toči v svoji krčmi pristna domača vina
ter postreže tudi z jako ukusnimi jedili.
Postrežba in cene jako solidne.

Rasglas.

S privoljenjem c. kr. namestništva v
Trstu otvorijo se v Cerknem štirje novi
živinski semnji in sicer:

1. Sredpostni pondeljek, ako je ta
praznik, en dan kasneje.
2. Dne 23. aprila; ako je pa ta dan
praznik en dan pozneje.
3. Dne 14. septembra; ako je ta dan
praznik, en dan kasneje.
4. Dne 4. novembra; ako je pa
praznik, potem pa drugi dan.

Prvi semenj otvori se že v tekočem
letu dne 4. novembra.

Opozarjamo živinorejce in živinske
kupce na novo vpeljane živinske semnje.

Županstvo v Cerknem na Goriškem.

dne 14. septembra 1899.

A. Kosmač.
župan**Nova delavnica****cerkvenih posod in orodij.**

Gorica, magistratna ulica št. 8.

Podpisani vsota si naznaniti preč
duhovščini, da je odprl novo delavnico
cerkvenih orodij in posod ter se priporoča
za naročbe svečnikov, svetilnic itd. v vsa-
kovrstni kovini in v vsakem slogu po
najnižjih cenah.

Ker še nima ilustrovanih cenikov,
pošlje po želji preč. duhovščini obrise
raznih posod in orodja.

Priporoča se tudi za popravljanje
rabljenih reči, jih zopet posrebrni in po-
zlati tako, da dobijo prvotno stanje.

Izdeluje strelavode po najboljših iz-
najdbah in popravlja že rabljene.

Vdani

Franc Leban
srebrar**Ed. Pavlin,**

v Gorici

v Nunskih ulicah št. 10.

nasproti gostilne „Belega Zajca“ usoja
se priporočiti preč. duhovščini in sl. ob-
činstvu svojo veliko zalogo nagrobnih
vencev vsake vrste, rož za cerkve, palm,
šopkov za nove maše in poroke, voščenih
sveč, mrtvaških oblek, rakev vsake ve-
likosti, zlatih črk, lesenih stajal za pal-
me, zlatih loncev, svilnatih trakov vsake
širjave in barv, črno rumenih, trobojnic,
bisernih vencev, papirja (manšete) za
šopke, papirja v vsakih barvah za izde-
lovanje cvetic.

Belega in črnega papirja in zlatih
nog za rakeve, zlata za olepšanje.

Vse po najnižjih cenah

Opozarjam tudi, da tiskam črke na
perilo in sprejemam vsa v to stroko spa-
dajoča dela.

Anton PečenkoVrtna ulica 8 — GORICA — Via Giardino 8
priporočapristna bela
in črna vina
iz vipavskih
furlanskih,briskih, dal-
matinskih in
isterskih
vinogradov.

Dostavlja na dom in razpošilja po
železnici na vse kraje avstro-ogerske
monarhije v sodih od 56 litrov naprej.
Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

Cene zmerne. Postrežba poštna.

Anton Obidič,

čevljar

v Semeniški ulici št. 4

v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri
za gospe in gospode.

Naročila se izvršujejo hitro

Priporoča dalje tudi svojo zalogo

NOVA ZALOGA.

1. Mošnički za denar od 10 kr. navzgor, listnice (Brieffaschen), ta-
bačnice, žepnice za smodke in svalčice (cigarete).
 2. Žepni nožiči od 15 kr. navzgor.
 3. Umetnih cvetic obstojni deli in svilen papir.
 4. Pergamenten papir za zavijanje masla, pravi po 70 in 90 kr. kil.
 5. Sv. podobe, tudi s slovenskim napisom v polah in prirezane, 100
od 30 kr. navzgor.
 6. Vpisovalne knjige raznovrstne velikosti in debelosti od 4 kr. do 12
gl. komad.
 7. Molitveniki (mašne knjige) od 12 kr. do 4 gl. komad.
- Sicer pa so v zalogi raznovrstne pisarniške in šolske potrebščine
po tekmovalnih (konkurenčnih) cenah.

Za naročila priporoča se najljudneje

G. LIKAR.

Gorica, dne izdane lista.

Odlikovana tovarna

in velika

zaloga vsakovrstnega pohištva**Ivan Doljak**

v Solkanu pri Gorici, nasproti gostilne Mozetiča (Droč).

Prevzema vsako naročilo v mizarski ali strugarski stroki od
priprostega do najličnejšega izdelka.

Izdeluje točno in po najnižjih cenah,

da se ne boji nikake konkurence.BOGATO
preskrbjena zaloga
obladkov (remeša)
v najrazličnejših
vrstah.ZALOGA
vseh, k mizarski
in
strugarski stroki
spadajočih potrebščin.**„KROJASKA ZADRUGA“**

vpišana zadruga z omejeno zavezo

v GORICI

Gosposka ulica št. 7

VELIKA ZALOGAvsakovrstnega manufakturnega blaga za ženske in moške obleke, za
vsak stan in vsak letni čas,

v naj večji izberi

Kakor: sukno, platno, prtenino, Chiffon, oksfort, šrovico, vsakovrstne
preproge, zarezse, namizne prte; nadalje vsakovrstno perilo; srajce Jäger
itd. itd.

VSE PO NAJNIZHJIM CENAM.

Cene so stalne brez pogajanja.

Prva slovenska trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

prej G. Darbo

GORICA — pred nadškofijo št. 9. — GORICA

Priporočata po najnižih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajer-
skega železa in ploščevine raznega obrtniškega, poljedelskega, vinograd-
skega in pohišnega orodja. Prevzemata naročila za vse stavbe in podjetja.
Glavna zaloga za Gorico in okolico izdelkov c. kr. priv. tovarne; pri-
poznana zaloga najboljših kotlov od g. Nussbaum-a v Ajdovščini po
tovarniških cenah.

Edina zaloga najboljšega koroškega askalon in brescian jekla. —
Zaloga Portland in roman cementa. — Česar ni v zalogi, priskrbi se
nemudoma.

Kupujeta staro železo in kovine po najvišji ceni!

Vsako naročilo izvrši se nemudoma in vestno!